

OSAM STOLJEĆA DUBROVAČKOGA KOLENDAVANJA

Dubrovačka Kolenda.
(Kako je pjevao Ulaho Obuljen ist. Slijepi).

Allegretto
Solo. Mi smo došli ko - lenda ti, va - šindvo - tu kva - le dati,
Dobar vešer ko - ju kuli, po - mogô - ga Sve - mogu ti.

Male
zbor. Dobar vešer ko - ju kuli, po - mogô - ga Sve - mogu ti.

Prisjevak: (na 2 načina prema prigodi, a pjeva zbor tra svake kistice).

1. Gospara našega prid dvore pjevajmo bre - do do zore. ili
2. Na zvanje vam Bahji den, Bog vas živio.

Travšetak.

Fino.
Cijli zbor: A sad mi vas Bog veselio, šeo to vam Bahji den da se ves-
lite, zvanje vam i duhovno spasenje. A - men.

Organizator:

Dubrovački muzeji uz potporu Grada Dubrovnika i Ministarstva kulture i medija RH

Suorganizatori:

Dubrovačka baština, Državni arhiv u Dubrovniku, Dubrovačke knjižnice, Franjevački samostan Male braće, Zavod za povijesne znanosti HAZU, Dubrovačke ljetne igre, Kazalište Marina Držića, Folklorni ansambl Linđo

Organizacijski odbor:

Jelka Tepšić, Ivona Michl, Zrinka Lucianović, Jelena Obradović Mojaš (predsjednica)

Program znanstveno-stručnog skupa u Lazaretima:

- 9.00-9.15** Svečano otvorenje skupa i riječ dobrodošlice
- 9.15-9.35** doc. dr. sc. Jelena Obradović Mojaš, „Kolendavanje u kulturnoj povijesti Dubrovnika“ (uvodno izlaganje)
- 9.35-10.00** prof. Krešimir Magdić, „Božićne pjesme i kolende. Izvori, dokumenti i odrazi“
- 10.00-10.25** doc. dr. sc. Lidija Bajuk, „Žensko kolendavanje i ženske kolende Dubrovačkog primorja“
- 10.25-10.50** Ivica Kipre, viši kustos, Dubrovački muzeji „Oj Božiću širolišču – mitsko-obredni motivi puta i prelaska kod veseljanja i kolendavanja“
- 10.50-11.20** *coffee break*
- 11.20-11.45** prof. dr. sc. Ljiljana Marks, „Kolende i molitvice: granice i prepletanja“
- 11.45-12.10** prof. dr. sc. Tomislav Galović, „Kolejani/koledva na otoku Krku. Povijest, baština i tradicija jednoga narodnog običaja“.
- 12.10-12.35** Sani Sardelić, kustosica, Gradski muzej Korčula, „Zimski sveci u običajnim praksama Korčule“
- 12.35-13.00** Tonko Barčot, arhivist, Državni arhiv u Dubrovniku, „U noći *čudne* radosti – čestitarski ophodi o blagdanima na zapadnom dijelu otoka Korčule“
- 13.00-13.30** Okrugli stol i završna diskusija
- 16.00-18.00** Multilokacijska izložba / šetnja uz interpretaciju urbane memorije i prezentaciju odabrane rukopisne građe iz dokumentarne kolendarske ostavštine: Knežev dvor, Kazalište Marina Držića, Državni arhiv u Dubrovniku, Franjevački samostan, Široka ulica, Vara, Znanstvena knjižnica, Knežev dvor.
- 18.00** Svečano otvaranje Kneževe kapele u Dvoru

Znanstveno-stručnim skupom sagledava se slojevito osamstoljetno kolendarsko nasljeđe dubrovačkoga i širega hrvatskoga prostora. Sudionici skupa svojim će znanstveno-istraživačkim prinosima osvjetliti povijesno-tradicijske matrice i pojavnosti s etnološkog, etnomuzikološkog, folklornog i književno-povijesnog očišta. Radi populariziranja i jasnije vidljivosti zaštićenoga nematerijalnoga kulturnog dobra u lokalnom i nacionalnom kulturnom krajoliku želi se dodatno istaknuti svijest o vlastitim višestoljetnim kulturnim silnicama iz kojih i danas crpimo spoznaje o važnosti i snazi identiteta.

Multilokacijska izložba *Osam stoljeća dubrovačkoga kolendavanja* osmišljena je u povodu uvrštenja *Kolendavanja u Dubrovniku* na Listu zaštićene nematerijalne baštine i upisa u Registar kulturnih dobara Republike Hrvatske. Izložbom u ophodu s početnom lokacijom u atriju Kneževa dvora u 16.00 sati, široj se javnosti želi predstaviti bogato nasljeđe i rijetko izložene 'kolendarske memorabilije' pohranjene u Državnom arhivu u Sponzi, Znanstvenoj knjižnici u Dubrovniku, Arhivu Male braće, Akademijinoj Zbirci Baltazara Bogišića u Cavtatu, teatarskom repertoaru i sačuvanim otiscima urbane memorije u Širokoj ulici. Izložbena šetnja tragovima 'kolendarskih prizora' u dubrovačkom vremenu iz prošlih stoljeća završava u 18.00 sati u Kneževu dvoru uz prigodno otvaranje Kneževe kapele posvećene Rođenju B. D. Marije, podignute 1690.-1691., koja će nakon dugih desetljeća iznova biti predstavljena javnosti.

LIBER STATUTORUM CIVITATIS RAGUSII / STATUT GRADA DUBROVNIKA, 1272. (knjiga I., glava IX.)

IX.

O onome što knez čini nokjerima (zapovjednicima brodova) i mornarima

„Neka se zna da na Badnjak nakon večernje dubrovački nokjeri i mornari dolaze gospodinu knezu u Dvor i sa sobom nose badnjak te ga nalože na vatru veseleći se, a gospodin knez im, kako dolikuje njegovoj kneževskoj časti, od svoga daje za kolendavanje dva perpera i piće. Toga dana i nadstojnici soli Općine dubrovačke daju nokjerima i mornarima dva perpera. I prokurator Svete Marije po naredbi gospodina kneza daju im od dobara te crkve dva perpera.“

Palača Kneževa dvora

- mjesto stvaranja kolendarskih taloga iz prošlosti

Prvi spomen kolendavanja zabilježen je u Prvoj knjizi *Statuta grada Dubrovnika* iz 1272. i odnosi se na božićno i starogodišnje čestitanje knezu. U suton uoči blagdana, kneza su u Dvoru uz pomorce pohodili i mesari, mlinari i ribari. Ne zna se jesu li čestitari pritom pjevali (što bi kolendarskom činu dalo puninu), ali izdvojeni detalji vesela čestitanja uz darove - sadrže važne sastavnice kasnijih kolendi. Iako statutarne odredbe šturo opisuju običaj, ipak lociraju Dubrovnik kao grad s najstarijim hrvatskim zapisom o kolendavanju. Palača Kneževa dvora bila je ishodišnim mjestom nastanka brojnih odluka kojima je aristokratska vlast u državnim uredima u Dvoru nastojala obuzdati kolendarska veselja i noćne izgrede s blagdanskim svitanjima. Brojni protagonisti kolendavanja iz višestoljetne urbane memorije saznawali su posljedice svojih veselih zanosa pred Kaznenim sudom Republike i iz odluka onodobnih institucija vlasti. Jedan od njih bio je i Ivan (Đivo) Stella, koji je u kolendavanju s družinom u Badnjoj večeri 1777. pred vratima vlastelina Luke Mihova Giorgi-Bona (visokoga dužnosnika Republike i pripadnika vlasteoske obitelji iz koje je samo u tom stoljeću 16 puta biran dubrovački knez), izrekao uvredu „Luka fora lupež“ zbog koje ga je Malo vijeće 30. prosinca 1777. osudilo na 15 dana kazne u donjem zatvoru. Već 2. 1. 1778. uputio je molbu Malome vijeću pozivajući se na mladenačku nepromišljenost, nezrelost i obiteljske prilike, a retoričke figure koje su vijećnike trebali potaknuti na iskazivanje milosti, valja pripisati stiliziranim frazama kancelara. Nakon što se o Stellinoj molbi raspravljalo u Malom vijeću (usvojena je 7. 1. 1778), istoga dana molba je stigla i pred Vijeće umoljenih, koje je molbu odbilo. Iako je osam senatora glasovalo za, devetnaestoro je bilo protiv. Blagdanske dane proveo u tamnici pod krovom Kneževa dvora.

Kazalište Marina Držića - repertoarni trag kalendara Vlaha Slijepog u Bondinu teatru

Vlaho Obuljen (1837. - 1907.), slijepi pjevač, trgovac, amaterski glumac i kalendar, svojom je biografijom višestruko obilježio svakodnevicu Dubrovnik na kraju 19. i početku 20. stoljeća. Ostavio je iznimno bogat kalendarski trag, uveseljavajući o blagdanima građane na dubrovačkim ulicama. Vlaho, međutim, nije samo reproducirao tradicijske folklorne kolende. On je i skladao. Smatrali su ga stihotvorcem i “posljednjim dubrovačkim trovaturom koji je izmislio mnogo ljubavnih pjesama i kolenda”. Njegove zapisane kolende, za koje se vjeruje da su nastale u duhu pučke tradicije, traju i danas, više od stotinu godinu nakon Vlahove smrti. Da Dubrovnik doista pamti Vlaha Slijepoga dokazuje činjenica Vlahova doslovnog ulaska u kalendarski stih. Zabilježila ga je Maja Bošković Stulli prema kazivanju svoje zaove Rine Mašera Stulli. Vlaho Obuljen zaintrigirao je svojom izdvojenom osobnošću pisce, kroničare i ljude *od teatra*, koji su o njemu pisali i pojašnjavali njegovo mjesto i ulogu. Književniku Ivu Vojnoviću, koji ga je 1895. s dubrovačkih ulica uveo u svoju literaturu, bio je inspiracijom za lik Vlaha Slijepog u drami *Ekvinocijo*. U vrijeme nastanka te drame Vlaho Obuljen je imao 58 godina i već je 37 godina kolendavao i prodavao na dubrovačkim ulicama i, nesumnjivo, bio i u piščevu vidokrugu. Tako je Vlaho, uza sve u životu, bio i glumac. Na sceni Bondina teatra 13. travnja 1903. među dilentantima u premijernoj izvedbi Vojnovićeva *Ekvinocija* u režiji pisca i Ila Nardellija dubrovačka publika gledala je i Vlaha Slijepog. Dvadesetak godina nakon Vlahove smrti Dubrovačko kazališno društvo je 1935. u Bondinu teatru izvelo *Ekvinocijo*. List *Dubrava* podsjetio je na predstavu u kojoj je tridesetak godina prije Vlaho Obuljen glumio Vlaha Slijepoga, napisavši da su “tipovi ondašnjeg Dubrovnik, isklesani iz stvarnog života, uskršli u igri te večeri”. Osobitu sentimentalnost posvetili su kreaciji “simpatičnog našeg pjesnika Vlaha Slijepog...” čiju uspomenu memoriramo i danas, u svakom novom kalendarskom pjevu.

Državni arhiv u palači Sponza - arhivska građa o kolendama iz vremena Republike i pjesničkih nadahnuća nakon njezina pada

Arhivska građa iz doba Dubrovačke Republike, stvarana i pohranjena tijekom stoljeća (na mijenjanim lokacijama) u Kneževu dvoru, prenesena je 1954. godine u palaču Sponza. U iznimnoj i nesagledivoj vrijednosti arhivskoga blaga, valja podsjetiti na tek neznatni dio gradiva i rukopisne ostavštine iz kojih se iscrivaju slike kolendavanja u kulturnoj povijesti Dubrovnika. Dokumentarna podloga sagledavanja tih tragova seže u *Statut grada Dubrovnika* i prvi spomen kolendavanja iz 1272. i nastavlja se dosad najstarijom pronađenom zabranom kolendavanja u odluci Malog vijeća 13. 11. 1507. - „Odlučeno je da se naredi da ubuduće nijedan od naših zdura, knežaka i slugu justicijara ne smije noću po gradu kolendavati pod prijetnjom kazne da će prekršitelj biti prekršten.“ Istodobno, u godinama uzastopnih zabrana šaljivog kolendavanja u prvoj polovici 16. st., u odredbama *Dette*, uredno su među troškove Kneževa dvora iz godine u godinu, glazbenicima upisivane ubilježbe isplate za kolendu. Među troškovima iz 1547. godine, ispod stavke o *piffarima* upisana je i odredba o kolendarima. Čini se da spomenute odluke Malog vijeća iz 16. stoljeća, pojedini dokumenti iz arhivskih serija *Detta* i *Lamenta de intus* u Državnom arhivu u Dubrovniku predstavljaju najstarije hrvatske kolendarske tragove. Iz arhivske građe 17. stoljeća izdvaja se odluka Senata od 25. veljače 1670. prema kojoj - nitko od službenika (officijala) “ne smije dati *mancie* zvane kolenda...” Odredba je donesena u dramatičnom razdoblju Republike, samo četiri godine poslije velike epidemije kuge i samo tri godine nakon razorne Velike trešnje. Važan povijesni izvor koji dokazuje kolendu u gradskoj svakodnevnici jest i registar godišnjih primanja bratovštine soldata *Vacchetta del soldati / Vacchetta della confraternita dei Soldati 1780-1804*. Značajni putokazi u razumijevanju davnih kolendarskih noći u 18. st. otkrivaju se i u tužbama i zapisnicima sudskih procesa iz arhivske serije *Lamenta criminalia*. Pjesnički pak kolendarski otisci u dubrovačkom arhivu u Sponzi uglavnom su sabrani u rukopisnoj ostavštini iz *Osobnog fonda dr. Ernesta Katića* (1883. - 1955). Uza spomenutu arhivsku građu u izložbi koju ćemo ophoditi u čitaonici Državnoga arhiva u Sponzi bit će izloženi i rijetki primjerci kolendi iz 19. stoljeća, za ovu prigodu posuđeni iz rukopisnoga fonda Zbirke Baltazara Bogišića HAZU-a u Cavtatu.

Arhiv Franjevačkog samostana Male braće - kolende dubrovačkih pjesnika

U Arhivu Male braće čuva se rukopisna ostavština isusovca Ivana Marije Matijaševića (1714. - 1791.), koji je nakon ukinuća isusovačkoga reda pristupio franjevcima. U rukopisu naslovljenom *Compendio della Storia Sacra di Ragusa dell' abbate Gian Maria Mattei exgesuvita, scritta da lui in Latino* opisan je stari običaj unošenja cjepanice u obiteljski dom i ritual polijevanja vinom u Badnjoj noći. Matijašević spominje i večeri uoči Božića, Obrezanja Gospodinova, Svetih triju kraljeva, Sv. Luke, Svih svetih, Sv. Martina, Sv. Nikole i Sv. Andrije u kojima su dječaci i odrasli pohodili kuće bogatijih sugrađana, roditelja ili prijatelja i pjevali razne pjesme na hrvatskom jeziku koje su se nazivale kolende i za to dobivali darove. Među kolendarskom građom u Arhivu Male braće, čuva se i rukopis nepoznatog autora pod naslovom "Kolenda Pera Mattei" u *Zborniku ljubavnih pjesama iz XVIII. stoljeća* kao i *Zbornik dubrovačkih latinskih pjesama XVIII. - XIX. stoljeća* s prijepisima kolendi Petra Ignacija (Pijerka) Franatičinog Sorga-Cerve (1749. - 1829.), pjesnika koji je svoje kolende s konca 18. stoljeća posvećivao onodobnim zbiljskim osobama. I sami franjevci nerijetko su 'ulazili' u kolendarske stihove umjetničkih nadahnuća, mahom iz pera njihova bliskog prijatelja, ilirca i hrvatskoga preporoditelja pjesnika Antuna Kaznačića (1784. - 1874.) koji se šaljivim stihovima referirao na njihove osobnosti, što i jest bila odlika autorske pjesničke kolende – iznimno popularnoga komunikacijskoga medija tijekom 18. i 19. stoljeća.

Vara

- urbana memorija

Prostor male poprečne ulice Vara (s ostatcima nekadašnje crkve sv. Barbare porušene u potresu 1667.) koja danas spaja Široku i Božidarevićevu ulicu, na početku 18. stoljeća bio je poprištem tužnoga događaja u kojem je blagdanska prigoda 10. studenoga 1713. stjecajem nesretnih okolnosti prerasla u dramatičnu noć. Događaj opisuju iskazi svjedoka na stranicama bogatoga sudskog spisa iz kojeg doznajemo da je uoči Sv. Martina družba u kojoj je bio Tomo Kusalo zakolendala u kući Antuna Mišića Tamburina. Tragičan obrat vesele večeri dogodio se u trenutku kad je netko od kolendara nasrnuo nožem na Tamburina i usmrtio ga. Dvanaest svjedoka saslušano je u ovom postupku, koji je nakon devet dana okončan presudom iz ogluhe jer su počinitelji bili u bijegu i nisu bili dostupni sudu, a saslušavanje daljnjih svjedoka i nije bilo potrebno jer je ionako sve upućivalo na činjenicu da je Antuna Tamburina ubio Tomo Kusalo. Kod najtežih zločina kao što je ubojstvo, kod kojih je prijetila smrtna kazna, počinitelj bi se redovito dao u bijeg na teritorij izvan dubrovačke jurisdikcije, baš kao što su to učinili članovi družbe. Donesena je presuda iz ogluhe s rokom da se jave i obrane: ubojica Tomo Petrov Kusalo, Stjepan Vragolov Papuča, Miho Ivanov Toploguz i Frano Gaetanov - kolendari u tragičnom pohodu domu Antuna Mišića Tamburina. Potkraj iste godine (30. 12. 1713.) članovi družine osuđeni su na zatvorske kazne. Frano Gaetanov i Miho Ivanov Toploguz ušli su u zatvor 1. 1. 1714, a sutradan i Stjepan Vragolov Papuča. Međutim, već 23. 2. 1715. dobili su pomilovanja. U travnju iste godine pomilovan je i Tomo Kusalo, koji je za troškove procesa platio tri dukata. Ovaj slučaj dokazuje da su se među veselim stihovima zbivale i scene 's onu stranu zakona', ponekad mračnije od noćnoga plašta.

Široka ulica - palača Petra Ignacija (Pijerka) Sorga-Cerve i urbani otisci šaljivih kolendavanja

U ovom ophodu Široka ulica zanimljiva je iz dvaju razloga. Najprije, na uglu Varine ulice 5 i Široke 3, početkom 19. stoljeća stanovao je znameniti pjesnik i dopunitelj *Osmana* Petar Ignacio (Pijerko) Franatičin Sorgo-Cerva (1749. - 1829.), prapraunuk klasika hrvatske književnosti Ivana Gundulića (1589. - 1638.). Osam je puta bio knez, više puta sudac, triput član Malog vijeća. U toj palači izgrađenoj nakon potresa 1667. s pročeljima okrenutim prema dvjema navedenim ulicama Pijerko je živio s neudatim sestrama i tri sluškinje. Kolende je pak, vjerojatnije ipak pisao izvan gradskih mira, u svom ljetnikovcu u Rijeci dubrovačkoj, što se naslućuje i iz naslova sačuvanih pjesama. Umro je 1829. u svojoj kući u Gradu, a s njime je izumrla muška linija te *casate* priklonjene sorbonezima. Pijerko je bio vlasnik kuće koju su naslijedile njegove neudate sestre koje su s njim živjele, a nakon njih – udate sestre, među kojima je bila Nikoleta Zamagna (majka Mata Franova Zamagne Tamarića (1800. - 1870.), povjesničara, pjesnika i kolendara). Drugi razlog uvrštenja Široke ulice u ophod o kolendama je povijesna slika o zluradoj kolendarskoj šali koje su katkad bile neprimjereno artikulirane prema ženama. Uoči blagdana Sv. Luke 1794. na vrhu Široke ulice pod prozorima mlade Lukrecije, neudate kćeri kovača Mata Matijaševića, ispjevana je kolenda u kojoj se ismijavala djevojčina neuspjela vjeridba s mladićem s poluotoka Pelješca. U podrugljivoj pjesmi bilo je spomenuto i ime Mata Šarića, znamenitoga dubrovačkoga ljekarnika (tada još mladića), koji je – vidjevši neugodan prizor, prišao kolendarima i iz ruku im istrgnuo papir na kojem je bila zapisana kolenda. Sutradan je podignuta tužba, a u svojem svjedočenju u sudskom postupku Mato Šarić je sudu predao papir s uvredljivim strofama. Stihovi te kolende pred Lukrecijina su vrata donijeli ironiju i grubo izrugivanje. Dokazni trag? Da, i u formalno-pravnom, ali i u širem kontekstu mentaliteta u kojem granica zabave i izrugivanja nije bila jasno ucrtana. Zapisnik sudske kancelarije i ovdje je pokazao da su svjedočenja (i kada su bila oblikovana kancelarovim intervencijama) snažan narativni izvor iz kojeg oslušujemo onodobne fizionomije emotivnoga svijeta, temperamenta i ophođenja. Na margini tužbe nema oznake *fatta*, što otvara pitanje - je li taj ružni prizor ikada imao sudski epilog? Sačuvane presude o njemu nema.

Znanstvena knjižnica Dubrovnik - vlasteoska palača Bassegli-Caboga

U Dubrovniku je kolenda izvorno bila vezana uz Božić i prvi dan Novoga ljeta, ali se s vremenom proširila na blagdane Sv. Luke, Svih svetih, Sv. Martina, Sv. Kate, Sv. Nikole, Sv. Lucije, Sv. Andrije i Vodokršća, dostigavši među pjesnicima u 19. stoljeću kalendarski kalendar od čak 19 opjevanih blagdana uz imendane bliskih prijatelja i rodbine. U usmenoj predaji ona je tradirana čestitarska pjesma koja je u novovjekovlju zaogrnila ruho satirične poezije, ne gubeći pritom (su)postojanje i na folklornoj razini. Istraživanje folklorne, tradicijske kolende kakvu poznajemo još danas uz istovremeno iščitavanje stihova književnih umjetničkih kolendi iz rukopisnih zbirki, stvara jasnu spoznaju o njihovu suživotu, u kojem su se formulni stihovi folklorne kolende pretapali u pjesničke strofe i obratno. Ta nerazmrsiva veza može se oprimjeriti u arhivskoj građi i literaturi pohranjenoj u baštinskom fundusu Znanstvene knjižnice u Dubrovniku, koja u svojim zbirkama čuva ostavštinu iznimnoga lokalnog i nacionalnog kulturno-povijesnog značaja. Među njima su i kolende, koje su, vrlo vjerojatno, u fundus dospjele donacijama iz privatnih biblioteka znamenitih Dubrovčana i njihove korespondencije. U rukopisnom fondu knjižnice čuva se bogata ostavština pjesničkih autorskih kolendi iz kojih doznajemo o izdvojenim mikrosvjetovima i estetski komuniciranja i življenja u dubrovačkoj sredini tijekom prošlih stoljeća. Najstarija (u prijepisu) sačuvana kolenda je *Colenda Maroja Mažibradića* sačuvana u zbirčici *Pjesni Maroja Mažibradića Dubrovčanina koi priminu God. Gospodinova 1591*. Među prijepisima vrsnih stihova onodobnih pjesnika poput Pijerka Franatičinog Sorga-Cerve, Marka Bruerevića, Antuna Kaznačića, Antuna Paska Kazalija i drugih izdvaja se sačuvana rukopisna zbirka koju je Mato Franov Zamagna Tamarić u mladosti pisao u svom ljetnikovcu na Ombli, naslovivši sačuvani sveščić *Kolende od godisctaa 1817., 1818., 1819., u Rijezi*. Nakon intenzivnog supostojanja folklorne i književne kolende u 18. i 19. stoljeću dubrovačko kolendavanje od početka 20. stoljeća, iznova definira isključivo folklorna tradicijska kolenda, baštinjena još iz srednjovjekovnoga urbanog okrilja. U Znanstvenoj knjižnici važan kalendarski trag nalazimo i u izdanju starih dubrovačkih tiskovina koje će, uz navedene pjesničke primjerke kalendarskoga nasljeđa, biti izložene u vitrinama.

Autorica tekstova, izložbene koncepcije i odabira građe:

Jelena Obradović Mojaš

Stručna suradnja:

Paula Raguž (Znanstvena knjižnica Dubrovnik)

Zoran Perović (Državni arhiv u Dubrovniku)

fra Josip Sopta (gvardijan Franjevačkog samostana Male braće)

Ivana Lazarević (Zbirka Baltazara Bogišića HAZU u Cavtatu)

Grafičko oblikovanje:

Studio m&m

DU'm | DUBROVAČKI MUZEJI
DUBROVNIK MUSEUMS

1872 ————— 150 godina Dubrovačkih muzeja
————— 2022 150 Years of Dubrovnik Museums

GRAD DUBROVNIK
CITY OF DUBROVNIK

Republika
Hrvatska
Ministarstvo
kulture
Republic
of Croatia
Ministry
of Culture